

1002127, 2

KNJIŽNICA LITJA

Poština plačana pri pošti 1270 Litija

L I T I J S K I

PREDILEC

GLASILO PODJETJA PREDILNICA LITJA D.O.O.

www.litija.com

december 2007, letnik 7, št. 2

1 2 1 L E T

1 8 8 6 - 2 0 0 7

PRIPRAVLJENI NA RECESIJO

Franc Lesjak,
generalni direktor

Tako kot v naravi, se tudi v ekonomiji stvari spreminjajo v ciklih. Obdobju debelih krav sledi obdobje suhih krav. Svetovno gospodarstvo v zadnjih letih doživlja enakomerno rast brez velikih pretresov. Govori se o prenapihnenosti na borzah, o preveliki rasti vrednosti nepremičnin, posameznih valut in tako naprej. Napihovanje balonov se po naravnih zakonih slej ko prej konča s pokom in uničenjem.

Izredna slovenska gospodarska rast je delno posledica ugodnih makroekonomskih okoliščin, delno pa je sad izvedenih reform in uveljavljanja podjetništva. Koliko je ta rast puhla, dosežena na pretiranem zadolževanju, bo pokazal čas. Vedemo se že tako, kot da bo trajala večno. Na obrobjih mest rastejo nova in nova svetišča potrošništva.

V Predilnici Litija ravnamo po svoje, kot je pri nas navada v vsej naši zgodovini. Delavci niso stavkali pred 2. svetovno vojno, ko se je zaustavila slovenska tekstilna industrija, nismo ustanavljali tozdov, ko je bilo to politično primerno, ne ukinjamo proizvodnje s sklicevanjem na Kitajce ali Indijce in ne zapravljamo "semenskega krompirja".

Že nekaj let polnimo naše kašče za čas suhih krav:

Prva: Dolga leta smo investirali v strojno opremo v višini približno 8 % vrednosti prodaje. Tako se danes po tehnološki opremljenosti uvrščamo prav v svetovni vrh.

Druga: Zgradili smo trge in pridobili partnerje. Izvozimo 98 % svojih izdelkov, v Evropsko unijo 97 %. Postajamo prvi dobavitelj in razvojni partner vodilnim evropskim tkalnicam in pletilnicam. Imamo več kot 200 kupcev, nihče od njih nima večjega deleža kot

10 %. S tako razpršitvijo deležev zelo zmanjšujemo poslovna tveganja.

Tretja: Naše poslovanje je razpršeno tudi po področjih uporabe naših izdelkov. 54 % vseh prihodkov ustvarimo na področju hišnega tekstila, 34 % na področju mode in 12 % na tehničnem področju uporabe. Hišni tekstil in tehnično področje sta v stalnem porastu.

Četrta: Naša integriranost v evropski tekstil nam omogoča letno razviti 150 novih izdelkov in 200 modifikacij izdelkov. Smo prepoznavni člani evropskih tekstilnih institucij in aktivni udeleženci raziskav v 7. evropskem okvirnem programu.

Peta: Pridobili smo zaupanje vodilnih proizvajalcev inovativnih vlaken. Postajamo most med njimi in končnimi uporabniki.

Šesta: Usposobljenost in pripadnost zaposlenih nam omogočata visoko zanesljivost proizvodnje in sprejemanje stalnih sprememb. Znanje in ustvarjalnost sta visoko med našimi vrednotami.

Sedma: Sistem Predilnice Litija smo finančno konsolidirali. Imamo kar 70 % lastnega kapitala, bančnih kreditov je samo 18 %. V času splošnega pomanjkanja in dražitve finančnih virov je taka struktura velika prednost.

V letu 2007 smo proizvedli in prodali 5200 ton preje v vrednosti 24 milijonov evrov. Količinsko je to sicer 5 % manj kot leto prej, vrednostno pa 2 %. Povečanje prodajne cene za 7 % je vsekakor uspeh in je v največji meri posledica naših razvojnih aktivnosti.

V letu 2008 računamo na produkcijo najmanj 5400 ton preje in rast prodaje za 7 % na 25,7 mio evrov. Delovna mesta bodo v naslednjem letu varna za vse zaposlene, ki spoštujejo vrednote Predilnice Litija in prispevajo k dodani vrednosti.

PLAN POSLOVANJA ZA LETO 2008

Verica Žlabravec,
direktorica
ekonomskega
področja

Plan proizvodnje

Za leto 2008 planiramo 2,8 % večji količinski obseg proizvodnje od doseženega obsega v letu 2007, kar pomeni 5.400 ton. Ob tem planiramo, da se bo povprečna številka proizvedene preje povečala iz Nm 23,9 na Nm 25,4. Preračunani obseg proizvodnje ob upoštevanju povprečne Nm za leto 2008 bo tako 7,2 % višji od doseženega v letu 2007.

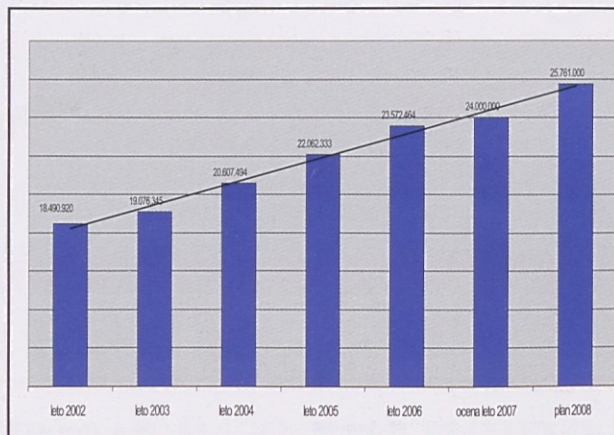
Plan sukanja znaša 3060 ton ali 2 % več od dosežene količine v letu 2007. Povprečna številka sukanne preje se bo prav tako povečala iz Nm 9,3 na Nm 11,10.

Plan proizvodnje strukturnih prej znaša 3.456 ton ali 64 % proizvodnje, kar pomeni strukturno izboljšanje glede na leto 2007, ko ta odstotek znaša 58 %.

Plan prodaje

Za leto 2008 zaradi strukturnih sprememb planiramo nadaljnji dvig prodajne cene na 4,77 evrov za kg ali za 2,4 %. Vrednost prodane preje se bo tako povečala iz 24 mio evrov na 25.7 mio evrov ali za 7,3 %.

Rast vrednosti prodaje po letih

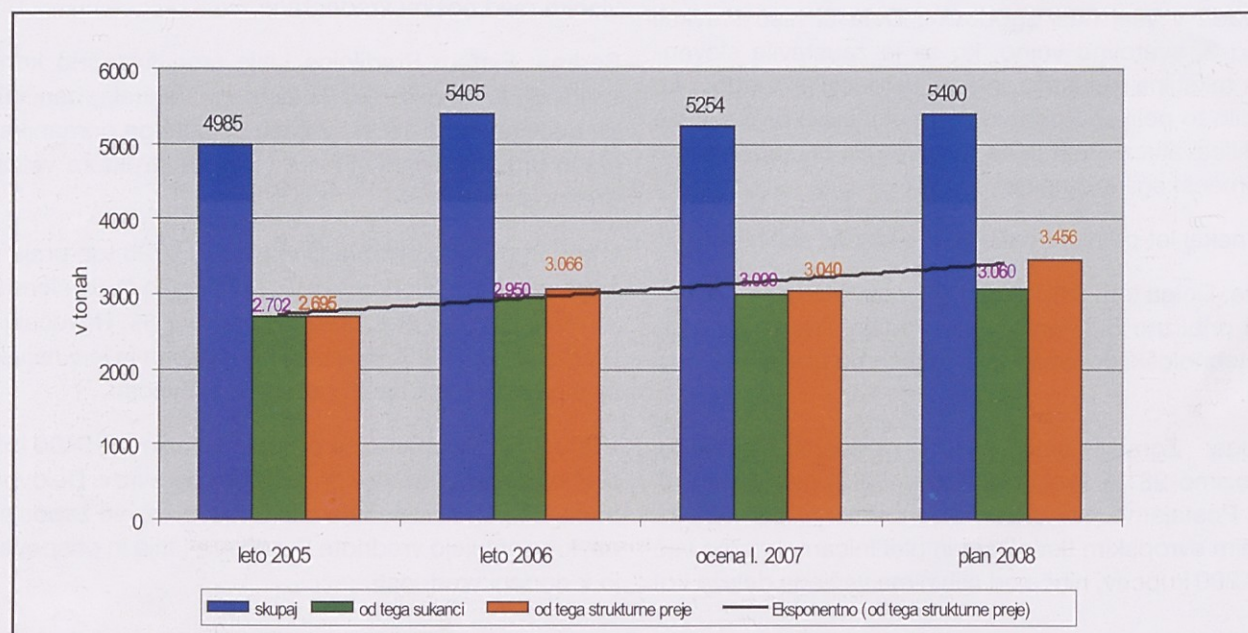
Plan prodaje po segmentih odjemalcev

Nadaljuje se planirano zniževanje prodaje za segment modnih odjemalcev in povečevanje prodaje za segment odjemalcev za tehnični in hišni tekstil.

Plan prodaje po trgih

Glavni ciljni trg ostajajo države Evropske unije, med državami pa Italija, Francija, Nemčija, Belgija, Anglija, Nizozemska in Španija. Prodaja v Sloveniji je v letu 2007 padla kar za 30 %, povečala pa se je na ostalih trgih za 50 %. Tudi v letu 2008 planiramo vrednostno največje povečanje prodaje v državah Evropske unije.

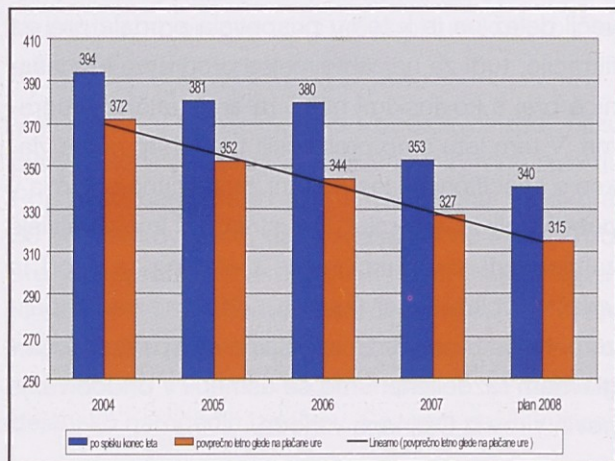
Količinski obseg proizvodnje in struktura proizvedenih prej

Plan zaposlovanja

Ob koncu leta 2007 bo v sistemu družb Predilnica Litija zaposlenih 353 delavcev, ob koncu leta 2008 pa planiramo znižanje zaposlenih z naravno fluktuacijo na 340 zaposlenih. Glede na plačane delovne ure v breme podjetja je zaposlenih v letu 2007 povprečno 327 delavcev, v letu 2008 pa bo zaposlenih povprečno 315 delavcev ali 3,7 % manj.

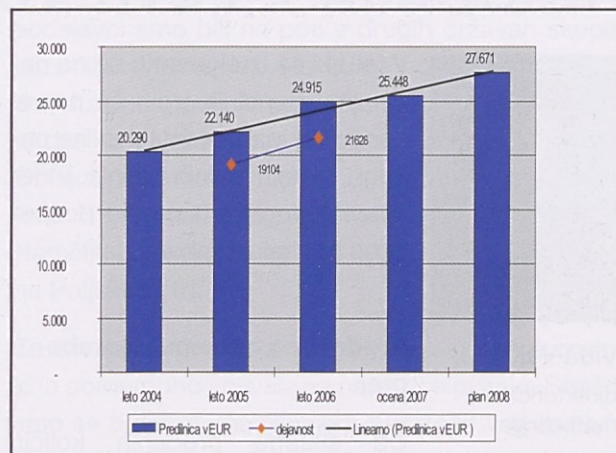
Število zaposlenih

Plan bruto dodane vrednosti na zaposlenega

V podjetju je bruto dodana vrednost na zaposlenega že nekaj let višja od povprečja v dejavnosti tekstila. V letu 2007 bo v sistemu družb Predilnice Litija znašala okrog 25.349 evrov, kar je 2 % rast primerjalno z letom 2006. V letu 2008 pa planiramo 8,74 % rast ali 27.671 evrov na zaposlenega.

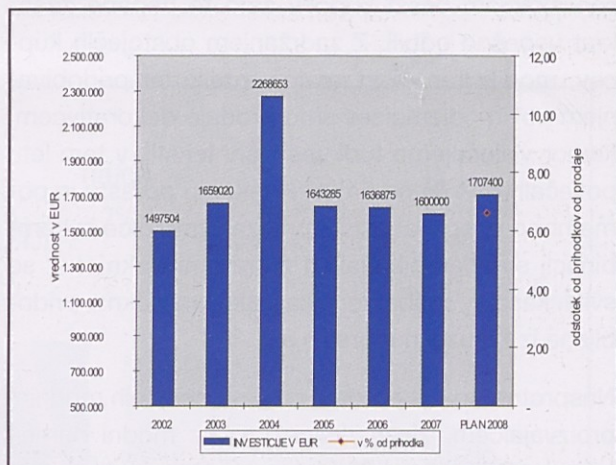
Bruto dodana vrednost na zaposlenega v eurih po letih in primerjava z dejavnostjo

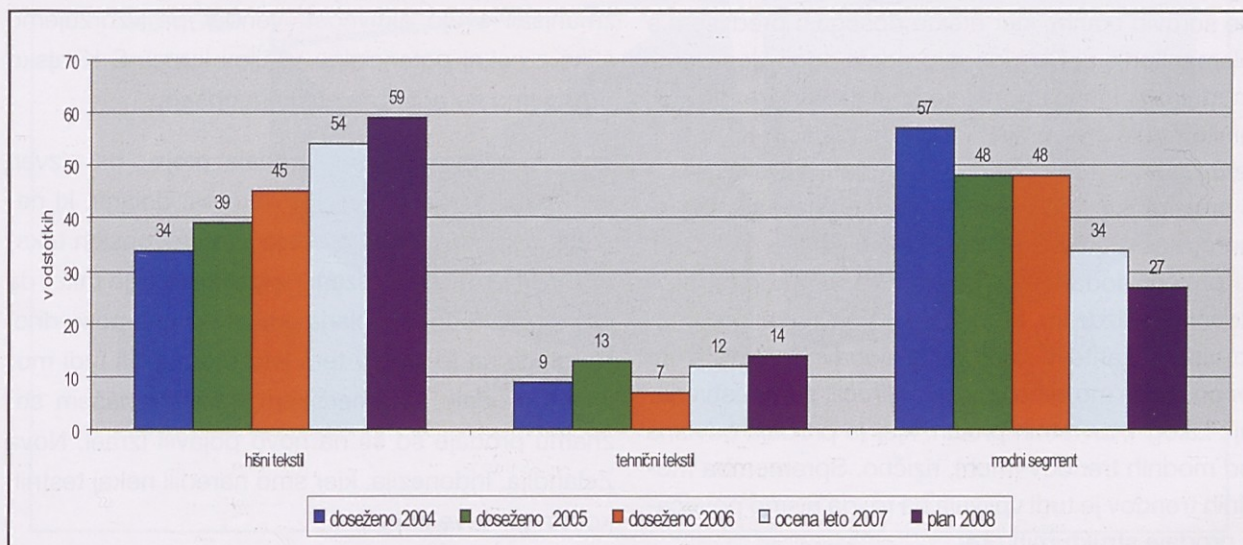
Plan investicij

V letu 2008 planiramo nakup novih strojev in opreme v vrednosti 1.100.000 evrov in izgradnjo proizvodno – skladiščne zgradbe v vrednosti 600.000 evrov.

Investicije po letih in v procentih od prihodka

Plan prodaje po segmentih odjemalcev

PRODAJA V LETU 2007

Vida Vukovič,
direktorica
marketinga

V letu ki se izteka, smo se na naših tradicionalnih trgih še naprej soočali z upadanjem tekstilne panoge, zlasti modnih tkalnic, v nekaterih programih nas je pospešeno kopirala konkurenca.

Prodaja po namenu uporabe prej

Od skupno prodanih količin cca 5200 ton v vrednosti blizu 24.000.000 evrov je bilo 54 % namenjenih dekorativnim proizvajalcem. Naša glavni produkt v tem delu so preje iz mešanice viskoza - lan, kjer imamo daleč najpomembnejši tržni delež v Evropi in zlasti v Italiji. Naše artikle v tem delu so pospešeno prekopirale različne predilnice, tudi evropske, tako, da smo usmerili velik napor v zadržanje vodilne vloge v tem programu. Z zanesljivo kvaliteto in dobrim servisiranjem naših kupcev smo te napade zaenkrat uspešno odbili. Z zadržanjem obstoječih kupcev, modificiranimi in novimi izdelki ter pridobivanjem novih odjemalcev smo prodajo dekorativcem, kamor vključujemo tudi ves hišni tekstil, v tem letu povečali iz 44 % na 54 %. K takemu porastu je pomembno prispeval razvoj prej za vzmetnice iz kombinacij standardnih vlaken z dražjimi vlakni, kot so svila, kašmir, antibakterijska vlakna in vlakna, pridobljena iz koruze in morskih alg.

Nasprotno upada prodaja prej, namenjenih modnim proizvajalcem, zlasti tkalnicam. Za modni namen smo prodali več kot 20 % manj kot v preteklem letu in delež se je iz 45 % znižal na 34 %. Nekaj tkalnic je prenehalo z delom, veliko se jih usmerja v nakupe surovih tkanin, kjer efekte dosegajo predvsem s plemenitenjem. Del upada prodaje pripisujemo tudi modnim smernicam, saj so iz aktualnih trendov izginile strukturne preje. Trend pri pletilcih je v tem letu boljši, vendar pa se v ta trg lahko vključimo le s prejami, kjer standardnim vlaknom dodajamo angoro, kašmir, svilo ali pa v kombinaciji s filamenti, ki prejam dodajo elastičnost in s tem komfortnost končnemu izdelku. Modne pletilnice in tkalnice imajo visoke zahteve po kratkih dobavnih rokih, zato pogosto ne moremo izpolniti naročil, saj je ustvarjanje zalog v tovrstnih prejah, kjer je prodaja odvisna od modnih trendov (muh), rizično. Sprememba modnih trendov je tudi vplivala na to, da nismo povečali prodaje strukturnih prej.

Uspešni smo bili v razvoju in prodaji tehničnemu segmentu, kateremu smo delež prodaje iz lanskoletnih 9 % povečali na 12 %. Porast je večji in kvalitetnejši kot odraža rast deleža, saj so nam v tem letu 2007 izpadla naročila za vojsko, kjer so se količinsko veliki nakupi preselili na cenovno ugodnejša področja izven Evrope. Deloma smo to sicer nadomestili s proizvodnjo nove mešanice iz dražjih vlaken, največji delež pa je k temu prispevala prodaja prej za filtracijo, tudi za najzahtevnejše programe in mešanice prej s kovinskimi nitmi za antistatične programe. V tem letu smo preizkusili tudi vrsto novih vlaken s specifičnimi lastnostmi za zaščitna oblačila v petrokemiji in jeklarskih industrijah, ki imajo najvišje zahtevnosti, za funkcionalne pletenine za šport in vojaška oblačila ter tkanine, odporne na vandalizem. Ker so licence za specialna evropska vlakna v glavnem razdeljene, smo se usmerili v pridobivanje novih virov iz Daljnega vzhoda.

Prodaja po državah

Naši trgi ostajajo v teritorialnem pogledu v glavnem nespremenjeni. V razširjeno Evropsko skupnost prodamo skoraj 97 %. Italija je naš najmočnejši trg, saj predstavlja skoraj 50 %. Sledijo Francija, Belgija in Nemčija okrog 10 %, Velika Britanija in Nizozemska s po 3 %, približuje se ji tudi Španija. Največjo rast prodaje smo dosegli v Belgiji, Veliki Britaniji, Nizozemski, Avstriji, Madžarski in Baltskih državah, Švici, Hrvaški, manj kot lani pa smo prodali v Francijo, Portugalsko, Grčijo, Dansko, Turčijo, Poljsko in Slovaško. V izven evropskih državah smo zmanjšali svojo aktivnost, vendar pa vzdržujemo stike z nekaj potencialno večjimi kupci. S Kitajsko poslujemo na približno enakem obsegu.

Ena od večjih omejitev prodaje preje na izven evropske trge je tudi nizka vrednost dolarja, ki negativno vpliva tudi na prodajo vseh evropskih tekstilcev, ki so močno vezani na dolarske trge tako, da nas nizka vrednost dolarja prizadeva tudi posredno. Ne glede na to smo v tem letu proučevali tudi možnosti prodaje na ameriškem trgu. Na našem seznamu prodaje so se na novo pojavili Izrael, Nova Zelandija, Indonezija, kjer smo naredili nekaj testnih količin za nove kupce.

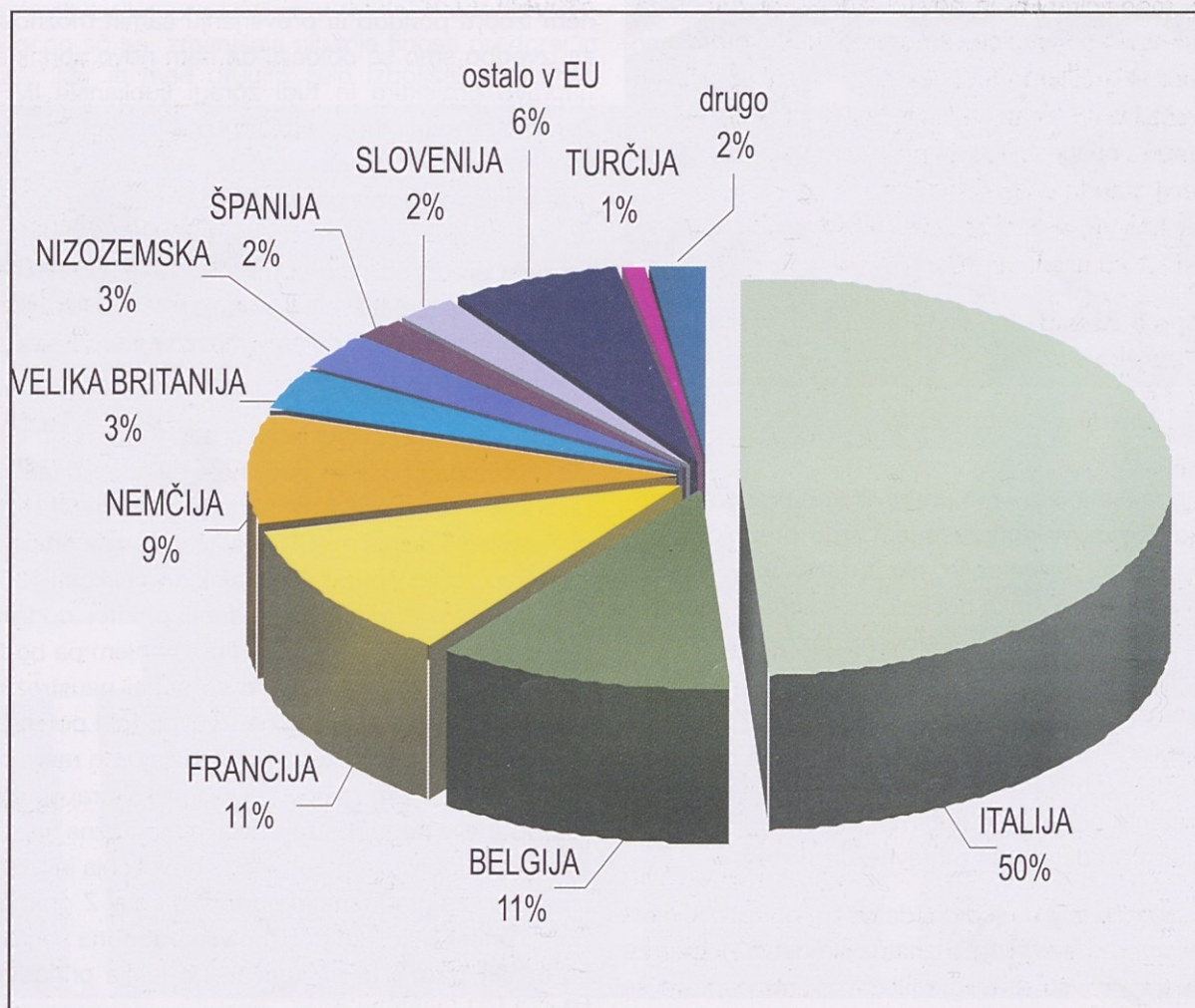
Še nekaj drugih zanimivosti

Tudi v iztekajočem letu smo bili sejemske aktivni. Razstavljali smo na spomladanskem in jesenskem sejmu Expofil v Parizu, prav tako na obeh sejmihi FILO v Milanu. Posebej pomembno pa je bilo razstavljanje na sejmu Techtekstil v Frankfurtu. To je največji evropski specializirani sejem za tehnični tekstil, ki je organiziran vsake dve leti. Tokrat smo se ga aktivno udeležili drugič. Udeležba na tem sejmu je poleg vseh aktivnosti prispevala k našemu uveljavljanju na področju tehničnega tekstila in dejstvu, da postajamo prepoznavni v Evropi tudi kot proizvajalec prej za tehnične namene.

V tem letu, ki se izteka, smo s sodelavci izdali blizu 3000 naročil proizvodnji, vključno z novimi razvoji. Poprečno ceno naših prej smo povišali za skoraj 30 evrocentov tako, da je znašala 4,60 evrov. Tudi število odprem in s tem izdanih faktur se je približalo številki 3000. Število naročil narašča, saj imajo kupci vedno večje želje po raznovrstnosti in skoraj ne naročajo več na zalogo, ampak le za izdelavo dejansko naročenih izdelkov. Seznam naših kupcev

je dolg, vendar s 100 kupci dosegamo 83 % prodaje, s 25 kupci pa 54 % vse prodane vrednosti. S sodelavci smo bili na poti v drugih državah skupaj blizu 350 dni, najvišje število na posameznika je 85 dni službenih poti. V poprečju smo bili vsak delovni dan v eni od držav na obisku pri naših kupcih. Obiskali smo vse evropske države, večino po večkrat. Največkrat smo bili v Italiji, Franciji, Belgiji in Nemčiji, obiskujemo pa tudi kupce v Turčiji, Španiji, na Poljskem itd.

Za iztekajoče leto je značilna tudi rast cen surovin, ki je pomembno vplivala na naše poslovanje. Soočili smo se tudi s pomanjkanjem nekaterih vrst materialov, zlasti viskoze, tako, da smo z nabavno službo veliko naporov usmerjali v zagotavljanje normalne oskrbe proizvodnje. Porast cen surovin je vplival tudi na naše prodajne rezultate, saj vsi kupci in programi niso sprejeli povišanja, vstop novih konkurentov na področje naših pomembnih artiklov pa nam je narekoval previdnost pri oblikovanju cen. Leto 2007 je bilo težje od predhodnega, vendar nas je utrdilo.

INVESTICIJE V LETU 2007

**Tomaž
Damjan,**

vodja energetike
in splošnega
vzdrževanja

Investicije v infrastrukturo

Za proizvodnjo preje niso dovolj le stroji, pač pa potrebujemo tudi vrsto naprav in ustrezno okolje, ki je prav tako pomembno za doseganje zahtevane kvalitete. Pomembno je, da v prostorih zagotavljamo pravo klimo, da so le-ti zadosti osvetljeni, še posebej pa je pomembno, da so v zadostni meri varovani pred požari, saj je predelava vlaken s stališča požarne varnosti zelo tvegana proizvodnja. Tudi letošnje leto glede

tega ni bilo izjema, saj smo izvedli kar nekaj investicij s teh področij.

Klima Mazzini v predpredilnici

Že v začetku leta smo prenovili kompresorsko postajo. Z novim kompresorjem smo prepolovili porabo električne energije, hkrati pa smo v razvodu komprimiranga zraka dosegli konstantne tlačne pogoje in s tem izboljšali delovanje splicerjev na previjalnih avtomatih. Zaradi nakupa novih mikalnikov in ker predelujemo vse bolj zahtevna vlakna smo v predpredilnici sintetike zamenjali dve klima centrali. Tudi tu z bolj učinkovito rabo energije dosegamo konstantne pogoje glede temperature in vlage, ki jih zahteva predelava najzahtevnejših vlaken.

Na splošno lahko rečemo, da smo v obnovo klimatskih naprav letos vložili znatna sredstva. Poleg že omenjenih dveh smo vgradili novo klima napravo še v oddelku predilnice PA3, z vgradnjo avtomatskih

filtror v dveh klimah sukalnice, v predilnici v oddelkih PC1 in PC2 ter v predpredilnici v klimi Luwa 2 pa smo ob izboljšanju klimatskih pogojev dosegli tudi nižjo porabo električne energije za doseganje zahtevane temperature in vlage.

V letu 2007 smo nadaljevali tudi z obnovo razsvetljave. Zaradi dotrajanosti in neustrezne razporeditve svetil smo zamenjali razsvetljavo v oddelkih predilnice PB1 in PB2. Ker vgrajujemo energetske najučinkovitejšo razsvetljavo smo letos postali člani projekta Greenlight, ki ga podpira evropska komisija.

Leto 2007 je tudi leto požarne varnosti. Potem ko smo že dve leti nazaj zamenjali požarno centralo, ki nam omogoča učinkovito alarmiranje, smo se letos lotili izgradnje novega sprinkler sistema, to je sistema za avtomatsko gašenje. Ta sistem je bil v predilnici zgrajen že davnega leta 1911 in je najstarejši še delujoči sistem za avtomatsko gašenje v Sloveniji. Žal pa ne pokriva celotne proizvodnje in ne ustreza sodobnim normativom, pričakovano življenjsko dobo pa je tudi že kar nekajkrat presegel. Po skrbnem izboru ponudb in preverjanju samih možnosti za izvedbo smo se odločili, da nam novo sprinkler napravo projektira in tudi zgradi ljubljanski IMP. Zaradi zahtevnosti projekta smo ga razdelili na več faz. Predvidoma bo do novega leta končana prva faza projekta, ki obsega izgradnjo strojnice in razvodov v oddelkih predilnice in predpredilnice sintetike ter delu predpredilnice bombaža. Takoj po novem letu pa se bo nadaljevala izgradnja v ostalih delih proizvodnje, tako do bo nekeje v mesecu marcu sistem dokončno zgrajen.

Proizvodnja v predilnici raste iz leta v leto, zato postaja prostorska stiska vse večja ovira za nadaljnji razvoj. Ker se je zaradi usmerjenosti v tehnične tkanine obseg sukanja močno povečal smo se odločili, da bomo zgradili prizidek sukalnice v velikosti 1350 m². V novem prizidku bodo dobili prostor dodatni sukalni stroji in nova vlagalna linija, v njem pa bodo tudi vsi pomožni materiali, ki so sedaj neustrezno skladiščeni pod nastreški, na transportnih poteh ali pa se zaradi prostorske stiske nahajajo po različnih skladiščih. Projekti za novo halo se že skoraj gotovi. Podpisana je pogodba za izdelavo montažne hale, v teku je pridobivanje gradbenega dovoljenja in izbira izvajalcev za gradbena in obrtniška dela. Z gradnjo bomo pričeli takoj, ko dobimo vsa potrebna soglasja, objekt pa naj bi bil končan do junija prihodnjega leta.

Investicije v strojno opremo

Andrej Štritof,

svetovalec
generalnega
direktorja
za tehnološki
razvoj

Intenzivno politiko investiranja smo nadaljevali tudi v letu 2007, saj smo za vse investicije porabili približno 1.7 mio evrov, od tega za strojno opremo 900.000 evrov.

V letu 2007 smo instalirali sledeče stroje in naprave:

En mikalnik Truetzschler in en mikalnik Rieter:

Ocenjujemo, da bo potrebno v prihodnjih treh do štirih letih pri-
četi nadomeščati stare mikalni-
ke Rieter C4 in Marzoli z novimi.

Glede na to, da so mikalniki naj-
pomembnejši stroji v vsaki predilnici specialnih prej,
smo se odločili za istočasno testiranje dveh najbolj-
ših modelov na svetu, in sicer mikalnik Truetzschler
TC03 in mikalnik Rieter C60. V teku naslednjega leta
se bomo odločili za boljšega. V kolikor pa to zaradi
pestrosti našega programa ne bo možno, bomo po-
stopoma kupovali stroje obeh proizvajalcev, kot bo
najboljše za naš proizvodni program.

Nadaljevali smo z montažo štirih grobih raztezalk
Rieter SB-D40 in eno fino raztezalko RSB-D40. S
sodobnimi raztezalkami opremljena linija nam za-
gotavlja boljšo produktivnost ter kakovost izdelkov.
Močno so se zmanjšala nihanja finosti predprej in
prej, kar je med drugim zelo izboljšalo kakovost

grobih šantung prej. Naročeno imamo še eno raz-
tezalko, katere prihod in montažo predvidevamo v
februarju 2008.

V oddelku predilnice nadaljujemo menjavo starih
prstančnih strojev. Montiran je bil novi povezani pr-
stančno-previjalnimi stroj Zinser – Schlafhorst.

Z rekonstrukcijo Co-We-Matov na dveh prstančnih
strojih Krušik smo odpravili naporno ročno snema-
nje prstančnih navitkov, ki je bilo zaradi grobih prej
prav na teh dveh strojih najpogostejše.

Rekonstruirali smo dva prstančna stroja Zinser s SN
napravama. Rekonstrukcijo strojev smo izvedli za-
radi poslovne odločitve, da v program v večji meri
vključimo SN preje.

Z nadomeščanjem starih prstančnih strojev nam je
počasi zmanjkalo strojev, opremljenih s Core napra-
vami. Zato smo se odločili za nakup novih naprav
Pinter na dveh prstančnih strojih Zinser, ki so poleg
vodilnih valjev za elastane opremljene tudi s senzori
za nadzor elastana, kar omogoča izdelavo core prej
najboljše kakovosti.

V oddelku predilnice nadaljujemo opremljanje vseh
strojev z zaustavkami predpreje, saj so prihranki na
odpadkih pnevmafila do 50 odstotni, kar je pri upo-
rabi vedno dražjih vlaken še toliko bolj pomembno,
doba vračanja vloženih sredstev pa je zato krajša
od treh let. Trenutno so vsi prstančni stroji Zinser
opremljeni z zaustavkami, prav vsi pa priključeni na
nadzorni sistem Archimed.

Mikalnik Truetzschler

V oddelku sukalnice smo z montažo dvojilke Rite ARD/L nadomestili še zadnjo dvojilko stare generacije tako, da je proces dvojenja prej za sukanje v celoti optimiziran.

Mikalnik Rieter

V letu 2008 zopet načrtujemo investicije v skupni vrednosti 1.100.000 evrov, ki bodo naslednje:

V predpredilnici UNIBlend Rieter za linijo 10B zaradi zelo dobrih izkušenj z obstoječima strojema na liniji 7 in 10B.

Za mešalnico vlaken načrtujemo nakup nakladalnika bal Tecnomeccanica Biellese. Za stroj, ki je v bistvu robot za samodejno nalaganje vlaken iz bal na rahljalnike bal, smo se odločili po ogledu podobnega stroja na ITMI v Muenchnu. Dobava in instaliranje je predvidena konec februarja prihodnjega leta. S to pridobitvijo bo odpadlo ročno nakladanje vlaken.

V kolikor bodo rezultati testiranja izpolnili naša pričakovanja, se bomo odločili za nakup dveh do treh strojev.

Načrtujemo še nakup:

- 1 raztezalke Rieter SB D-40
- 1 prstančno-previjalnega stroja
- Core naprave Pinter za dva prstančna stroja
- 1 stroja za previjanje filamentov na navitke, primerne za core predenje
- dveh sukalnih strojev za sukanje grobih prej.

Nova raztezalka v predpredilnici

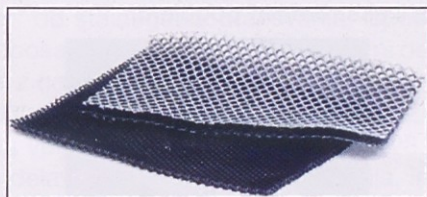
RAZVOJ TRIDIMENZIONALNIH TEKSTILIJ

Dr. Kristina Stakne,
raziskovalka

Kot odziv na konkurenčne pritiskne v preteklosti je evropska tekstilna in oblačilna industrija začela z dolgotrajnim postopkom prestrukturiranja, posodobitve in tehnoloških inovacij. Podjetja so povečala svojo konkurenčnost z usmeritvijo k širšemu izboru izdelkov z višjo dodano vrednostjo. Evropski proizvajalci so vodilni v svetu tako na trgih tehničnih, industrijskih in netkanih tekstilij (npr. industrijski filtri, geotekstilije, higienski izdelki in izdelki za avtomobilsko industrijo ali področje medicine) kot na trgih visoko kakovostnih oblačil z močno poudarjenim ustvarjalnim elementom.

Tridimenzionalne tekstilije spadajo v področje tehničnega tekstila. To je področje, kjer funkcijske lastnosti prevladujejo nad estetskimi ali dekorativnimi lastnostmi.

Primer 3-D tehnične pletenine

Pod pojmom tridimenzionalne tekstilije razumemo materiale, ki imajo določen volumen in svojo vsebino, katere lastnosti dopolnjuje sprednja in zadnja stran izdelka. Njihove posebne značilnosti dopolnjujejo lastnosti vlaken, preje, tekstilije in končne obdelave. Imajo možnost neštete kombinacij, lahko so v obliki tkanine ali pletenine. Lahko so samostojne ali pa večslojni plasteni (laminirani) tridimenzionalni materiali ali celo materiali z dodatnimi nanosi (membrane, premazi).

Predilnica Litija je bila pobudnik in vodja pred kratkim zaključenega razvojno investicijskega projekta »Razvoj tridimenzionalnih tekstilnih izdelkov«. V projektu so sodelovali industrijski partnerji Beti pletiva, Velana Ljubljana in Zvezda Kranj ter izvajalci iz raziskovalnih institucij Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in tehnološkega centra IRSPIN. Skupno je na projektu sodelovalo 5 doktorjev znanosti, 5 magistrorov znanosti in 46 univerzitetnih diplomiranih inženirjev iz tekstilne in ostalih tehnoloških ved. Izvedbo projekta je vsem industrijskim partnerjem sofinanciralo Ministrstvo za gospodarstvo iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Projekt sta sestavljali dve glavni aktivnosti: razvoj 3-D tekstilnih izdelkov in investicije za podporo razvoju in proizvodnji le teh. Razvijali smo izdelke, ki imajo v strukturi več komponent, s katerimi se dosežejo več funkcijske lastnosti s poudarkom na tre-

tji dimenziji, to je debelini tekstilnega izdelka.

Funkcijske lastnosti, ki so cilj razvoja prej za tridimenzionalne izdelke so termoizolativnost, visoka površinska odpornost, antistatičnost, UV odpornost, odpornost na obrabo, ognjevarnost, antibakterijske in druge specifične lastnosti, odvisne od končnega izdelka, v katerega se vgrajuje 3-D tekstilija.

Najpomembnejša parametra za določanje mehanskih lastnosti tridimenzionalnih tekstilij sta oblika in struktura elementa ojačitve. Tridimenzionalne strukture uporabljamo za ojačitev kompozitnega materiala kot dodatek k tradicionalnim vlaknom, prejam in dvodimenzionalnim tekstilijam. Konstrukcijsko so npr. za zaščitne izdelke proti vrezom najbolj primerne kompaktne tkanine. Tkanine morajo biti večplastne s čim bolj izotropnimi lastnostmi, ki jih je težko doseči. Uporaba pletenin za ta namen je zelo vprašljiva zaradi strukture. Osnovni mehanizem prenašanja kinetične energije, ki nastane npr. pri vrezu je pogojen s konstrukcijo, ki mora biti dovolj gibka, imeti mora dovolj enakomerno razporejenih flotirajočih osnovnih in votkovnih niti, ki imajo možnost prenašanja energije na večje področje, specifična obremenitev posamezne niti pa se zmanjša. Več kot je enakomerno razporejenih prevezovalnih točk in dovolj flotirajočih niti, večja bo odpornost na vrezine. Odpornost se povečuje z odpornostjo uporabljenih vlaken, odpornostjo preje in konstrukcije 3-D tekstilije.

Obstaja veliko različnih tehnik izdelave struktur, ki jih uporabljamo za izdelavo tridimenzionalnih tekstilij. Najenostavnejši način izdelave 3-D tekstilij je ojačitev in povečanje debeline tekstilije na način spajanja s šivi. Zaradi poškodb vlaken, ki nastajajo pri tem postopku in posledično zmanjšanjem trdnosti kompozita ta postopek ni atraktiven. Razvoj 3-D izdelkov je potekal v smeri izdelave 3-D pletenih in tkanih tekstilij, kjer smo tretjo dimenzijo dosegli s posebnimi tkalskimi in pletilnimi tehnikami, z uporabo debelih prej, ter izdelavo 3-D tekstilij z laminiranjem.

Uporaba 3-D tkanin za vzmetnice

3-D pletenine so lahko votkovne ali osnovne, kjer efekt dosežemo s posebnimi vezavami in polnilom. V sklopu razvojno investicijskega projekta 3-D te-

tekstilije smo se osredotočili na razvoj 3-D pletenin s posebnimi funkcionalnimi lastnostmi. Za doseg navedenih funkcij na 3-D pletivu je bilo potrebno preučiti možnosti kombiniranja različnih tipov prej, s katerimi bi dosegli želene rezultate in raziskati možnosti dobave. Poleg osnovne kolekcije za pohištveno industrijo (pletanine za vzmetnice), je bil naš namen raziskati različne možnosti vgradnje prej s posebnimi lastnostmi, kot so termoizolativnost, ognjevarnost in ugoden vpliv na splošno počutje. Druga aktivnost je bila raziskati vpliv različnih vezav v kombinaciji z različnimi materiali na lastnosti 3-D pletiva za doseg določene funkcionalnosti pletiva z boljšimi mehanskimi lastnostmi (trdnost, odpornost na obrabo, voluminoznost, debelino, otip). Proučili smo tudi možnosti doseganja nekaterih lastnosti z naknadnimi poobdelavami v procesu plemenitnje (obdelave proti bakterijam, pršicam, komarjem, wellness obdelave).

3-D tkanine so izdelane z modificiranim postopkom tradicionalne 2D tkanine. Konstrukcija dvoslojnih tkanin z vmesnimi flotirajočimi nitmi je tako oblikovno kot tudi izvedbeno zahtevna. Aktivnosti v okviru razvojno investicijskega programa so potekale na področju konstrukcije zahtevnih votlih tkanin z uporabo prej s specifičnimi lastnostmi, kot je vgradnja prej, ki fosforescirajo, konstrukciji votlih tkanin, ki združujejo prosojno in dekorativno tkanino kot celovit produkt ter na dograditvi programske opreme in s tem prenos znanj iz računalniške konstrukcije in simulacije v proizvodnjo.

V sklopu projekta je bilo skupno razvitih 248 izdelkov, od tega 70 prej za vrhno plast 3-D tkanin, 19 prej za vrhno plast pletenin v 3-D izdelkih, 57 prej, ki nosijo specifično funkcijo v 3-D izdelkih ter 12 prej, ki nosijo funkcijo ognjevarnosti v bariernih 3D tkaninah. Razvitih je bilo pet 3-D pletiv s posebnimi funkcijami zaradi vgrajenih prej s posebnimi lastnostmi, ki so tudi antibakterijsko obdelana ter 47

3-D pletiv s posebnimi poobdelavami. Razvojne aktivnosti so bile v nadaljevanju usmerjene v razvoj specialnih snutkovnih pletiv, kjer bo del proizvedenih pletiv uporabljen kot tridimenzionalne medvloge z dodano vrednostjo za namen oblačil, ki združujejo več funkcij in tako oblačilu dajejo univerzalnost. Izdelanih je bilo 13 pletiv za namen laminiranja ter osem laminiranih izdelkov za posebne namene, ki imajo za osnovo tako 3D kot ostala konvencionalna pletiva. Uporabna vrednost tovrstnega tridimenzionalnega kompozita je za inkontinenco, ki bo poleg klasične zaščite jogi vzmetnice vključeval še lastnost preprečevanja razvoja raznih bakterij, lastno regulacijo termičnega nihanja človek/ležišče, krožno regulacijo zraka in simulacijo dotika človeka z naravo. Industrijske raziskave so potekale tudi na dekorativnem segmentu z razvojem 3-D izdelkov (zaves) z izolativnimi, ognjevarnimi in zvočnimi lastnostmi (kompaktne strukture). Razvitih je bilo 17 izdelkov.

Drugi nameni uporabe tridimenzionalnih izdelkov so v pohištveni in avtomobilski industriji, navtiki, letalstvu, gradbeni in agroindustriji, v medicini in izdelkih za zaščito. Nenazadnje tridimenzionalne tekstilije s svojo zaščitno funkcijo sestavljajo tudi oblačila gasilcev, delavcev v jeklnah in astronautov, ki so izpostavljeni ekstremnim pogojem.

Uporaba 3-D tekstilij za zaščito v vesolju

7. OKVIRNI EVROPSKI PROGRAM ZA RAZISKAVE IN RAZVOJ

Predilnica Litija se je uspešno vključila kot partner v dva projekta novega 7. okvirnega evropskega programa za raziskave in razvoj in sicer v: projekt s skrajšanim nazivom »SurFunCell« – Cellulose surface embedded nanoparticle – composites – possible application. Gre za raziskave in razvoj novih obdelav površin celuloznih vlaken z nanomateriali, s katerimi bodo doseženi novi okolju prijazni postopki obdelave, nove lastnosti in s tem nove možnosti uporabe celuloznih materialov za tehnične namene uporabe. V projektu sodeluje 14 raziskovalno razvojnih inštitutov in podjetij iz Francije, Nemčije, Avstrije, Nizozemske, Velike Britanije, Češke in Slovenije. Poleg nas je partner iz Slovenije tudi Univerza iz Maribora. Koordinator projekta je Inštitut za kemijo iz Univerze v Gradcu.

Projekt s skrajšanim nazivom »NoTeReFiGa« - Novel Temperature Regulating Fibers and Garments. Gre za razvoj tekstilnih izdelkov, ki bodo vključevali termoregulativna vlakna in za razvoj izdelkov, ki bodo omogočali temperaturno regulacijo. V tem projektu sodeluje 15 partnerjev iz Švedske, Norveške, Belgije, Nemčije, Romunije, Italije, Španije, Nizozemske, Madžarske in Predilnica Litija, kot edini partner iz Slovenije. Koordinator projekta je švedski inštitut IFP Research AB.

Oba projekta spadata v skupino t.i. kolektivnih raziskav se bosta izvajala 4 leta. Predilnica Litija bo za sofinanciranje stroškov dela raziskovalcev za oba programa prejela v naslednjih 4 letih cca 600.000 evrov iz Bruseljske blagajne.

KADRI

Manja Tesla,

direktorica
kadrovskega
področja

Stalno izobraževanje je v interesu delavca in delodajalca

O pomenu izobraževanja in usposabljanja zaposlenih smo v Litijem predilcu že pisali. Jasno je, da imata v gospodarski družbi tako delodajalec kot delavec pravice in dolžnosti v zvezi z izobraževanjem in usposabljanjem.

Nenehno usposabljanje in izobraževanje je odgovor vsake gospodarske družbe na pritisk konkurence. Res pa je, da tudi zakonodaja

terja od delodajalcev, da vlagajo v znanje svojih zaposlenih in da imajo delavci dolžnost, da se usposabljujejo. Pravica do izobraževanja je namreč na mednarodni ravni priznana kot temeljna človekova pravica. Že Zakon o delovnih razmerjih (UL RS št. 42/02, 79/06) (dalje: ZDR), ki je začel veljati 1.1.2003 je določal v 172. členu, da ima delavec pravico in dolžnost do stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja v skladu s potrebami delovnega procesa z namenom ohranitve oz. širitve sposobnosti za delo na delovnem mestu. Novela ZDR-a, ki je začela veljati pred kratkim, to je dne 28.11.2007 pa je to delavčevo obveznost še razširila, in sicer je po novem delavčevo dolžnost do stalnega izobraževanja ne samo zaradi ohranjanja sposobnosti za opravljanje dela po pogodbi o zaposlitvi in ohranitve zaposlitve, ampak predvsem za povečanje delavčeve zaposljivosti, kar je povezano z modernim konceptom delovnega prava tako imenovano Zeleno knjigo, ki zamenjuje koncept tradicionalne varnosti delavca na delovnem mestu s konceptom njegove varnosti na trgu delovne sile. Posledično zakonodajalec nalaga dolžnosti delodajalcu, in sicer v istem določilu določa, da je delodajalec dolžan zagotoviti izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje delavcev, če tako zahtevajo potrebe delovnega procesa ali če se je z izobraževanjem ali usposabljanjem možno izogniti odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz razloga nesposobnosti ali poslovnega razloga. V skladu s potrebami izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja ima delodajalec pravico delavca napotiti na izobraževanje, izpolnjevanje in usposabljanje, delavec pa ima pravico, da sam odda vlogo za dodatno usposabljanje.

Vendar pa zakonodajalec široko razlaga pravico do izobraževanja, saj daje delavcu pravico do izobraževanja tudi v primeru ko izobraževanje ni v neposrednem interesu delodajalca v smislu potreb delovnega procesa, ampak je le v njegovem lastnem interesu, kar je skladno s prej omenjeno novo koncepcijo delovnega prava, ki jo je začrtala Evropska komisija. Vendar pa delavčevo pravico ni pravica iz delovnega razmerja, kar pomeni, da ima sicer delodajalec

dolžnost, da izbrano izobraževanje delavcu omogoči oziroma mu ne more odkloniti izobraževanja, ki si ga je delavec sam izbral oziroma predlagal, vendar le v primeru, da izobraževanje nima negativnih učinkov na delovni proces (izostanek z dela, stroški). Takšno napotitev delavca na izobraževanje bi lahko šteli tudi kot nagrado za prizadevno in skrbno opravljanje delovnih dolžnosti. Seveda pa ima delavec v vsakem primeru (če je na izobraževanje napoten ali pa se izobražuje v lastnem interesu) pravico do odsotnosti z dela zaradi priprave oziroma opravljanja izpitov, razlika je le v nadomestitvi stroškov.

Tudi v Predilniški podjetniški kolektivni pogodbi so podrobneje opisane pravice in obveznosti v zvezi z izobraževanjem. Delavec, ki se izobraževanje v lastnem interesu, ima pravico do odsotnosti z dela brez nadomestila plače ob podpisu izjave o dovolitvi odtegljaja plačanih socialnih prispevkov v njegovo breme, razen v primeru, da delodajalec in delavec skleneta posebno pogodbo, s katero opredelita medsebojne pravice in obveznosti.

Da je izobraževanje v Predilnici Litija in Litiju stalnica potrjuje podatek, da nadaljujemo z organizacijo internih seminarjev Delati bolje in varno, s katerimi smo začeli pred štirimi leti in na katerih vsi delavci izpopolnjujejo svoje znanje iz področja kvalitete, vzdrževanja strojev in opreme ter varnosti in zdravja pri delu. Na letošnjem seminarju so bile organizirane delavnice o zagotavljanju kvalitete, še zlasti iz razloga povečanja reklamacij v prvi polovici leta.

Tudi iz razloga preprečitve nadaljnjih reklamacij zlasti pa zaradi izvedenih kadrovske prestrukturiranja v oddelku predpredilnice ob koncu prvega polletja, smo organizirali dodatno usposabljanje iz obvladovanja tehnoloških teoretičnih in praktičnih znanj iz posluževanja strojev v tem oddelku. Usposabljanje je bilo zaključeno z teoretičnim in praktičnim preizkusom znanj.

Nenehno usposabljanje je povezano s strogim upoštevanjem organizacijskih predpisov in navodil za pravilno izvajanje proizvodnih procesov. Zato smo v jeseni organizirali s pomočjo zunanje izobraževalne organizacije Bureau Veritas usposabljanje za notranje presojevalce s poudarkom na izvajanju korektivnih in preventivnih ukrepov pri celovitem izvajanju predpisov v okviru ISO sistema.

Da to niso le besede na papirju, da delodajalec resnično podpira izobraževanje dokazuje, da se kar 10 naših sodelavcev izobražuje ob delu. Na diplomskem študiju za poklic diplomirani ekonomist se izobražujejo Vida Baš, Helena Mohar in Darja Bratun. Peter Poznajšek se izobražuje za inženirja strojništva, Andrej Kralj za inženirja informatike, Anton Kraševc in Zumra Salihović pa za diplomirane organizatorja dela. Na podiplomskem študiju

za pridobitev akademskega naslova magister pa se izobražujeta Nataša Jukan Šavli in Gašper Lesjak na področju ekonomije, Uroš Tory pa na področju managementa. Z diplomskim študijem na področju ekonomije pa je v letošnjem letu zaključila Nada Jarm.

Zaradi nenehnega tehnološkega posodabljanja proizvodnje in s tem širjenja strokovne usposobljenosti in nadomeščanja delavcev, ki se bodo v naslednjih letih upokojili, nadaljujemo s štipendiranjem zlasti tehničnih poklicev. Pri štipendiranju imajo prednost otroci naših zaposlenih. Trenutno štipendiramo 2 elektrotehnika in 2 strojna tehnika, 1 strojnega inženirja, 2 ekonomista, 1 organizatorja dela in 1 tekstilnega inženirja.

V prihajajočem letu načrtujemo obnovitvene interne seminarje z teoretičnega in praktičnega obvladovanja posameznih faz proizvodnega procesa, saj izpopolnjevanje vsakega zaposlenega predstavlja sposobnost doseganja najvišje stopnje kvalitete dela in s tem našega produkta. Samo preja z najvišjo stopnjo kvalitete zagotavlja ohranitev vsakega delovnega mesta in podjetja kot celote. Dejstvo je, da sistem vseživljenjskega učenja, ki smo ga že zdavnaj prevzeli predilničarji, vsakemu od nas omogoča trajnejšo in kvalitetnejšo zaposlitev ter aktivnejšo vlogo na trgu delovne sile.

Zato je vsako izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje v interesu obeh pogodbenih strank, tako delavca kot delodajalca.

NOVI SODELAVCI

Tradicionalno zaposlovanje ženske delovne sile v tekstilni industriji je še vedno prisotno. Še vedno velja, da so za nekatera dela ob strojih primernejše ženske, morda prav zaradi bolj razvitih ročnih spretnosti. V dolgoletnem obdobju, kar sem zaposlena v tovarni, pa so bile naše želje tudi drugačne: moški – predica. Nekateri poizkusi so bili sicer izvedeni, vendar brez večjih uspehov.

Tako kot že tradicionalno velja, da so predice in sukalke ženske, pa je do pred nekaj leti veljalo, da so bili vodje izmen izključno moški. Prve razporeditve žensk na to delovno mesto so bile izvedene že pred leti. Iz statistike kadrovske evidence pa ugotavljam, da so vse prenehale z delom pri nas. Kar nekaj časa so bili vodje izmen zato samo moški. Ponovni led na tem področju je prebila naša sodelavka Zumra Salihović, ki je s svojo prizadevnostjo in željo po dodatnem učenju in usposabljanju ponovno dokazala, da so vodje izmen lahko tudi ženske, saj ta dela v oddelku sukalnice opravlja že od aprila lani.

V letošnjem letu se ji je pridružila **Mateja Volaj**, po poklicu diplomirana inženirka tekstilne tehnike. Vodenje izmene v oddelku sukalnice je prevzela pred slabim mesecem dni. Pred tem pa se je devet mesecev usposabljala za ta dela, pod mentorstvom vodje oddelka.

Za spremembo sva se srečali v moji pisarni, kjer je manj hrupno in je pogovor stekel bolj sproščeno. Kakšna je bila njena študijska pot in kdaj se je prvič srečala s Predilnico, mi pove:

»Končala sem Srednjo aranžersko šolo v Ljubljani. Že v času srednje šole sem imela kar nekaj opravka s tekstilom, predvsem pri aranžiranju izložb. Vedno se mi je zdelo, da mi je tekstil blizu, zato sem nadaljevala študij v tej smeri. Res je sicer, da sem si sam študij predstavljala malo drugače, saj je bil velik poudarek na tehničnih predmetih.

Vsa leta sem se vozila iz Trbovelj v šolo v Ljubljano in tako skoraj dnevno opazovala tovarno skozi okna vlaka. Vedela sem, da je to tekstilna tovarna, toda še zdaleč si nisem predstavljala, kaj se dela v njej. Tako je bil moj prvi stik, ko sem bila udeleženka ekskurzije in so jo organizirali na fakulteti. Vodil nas je profesor Nikolič. Prvi obisk mi ni pustil ne vem kakšnih vtisov. Ves ogled je bil bolj površen, slišalo se je slabo in občutki so bili zelo mešani.

Primopredaja poslov ob koncu izmene

Sam proizvodni proces, predvsem oddelek pred-predilnice in predilnice, pa sem spoznala kasneje, ko sem preko študentskega servisa delala v teh oddelkih. Mislim, da sem bila kar prizadevna, saj sem ob istem času pripravljala svoje diplomsko delo v Julonu v Ljubljani, ponoči pa sem občasno delala v Predilnici, največ s 4. izmeno.

Diplomirala sem v letu 2004. Kar nekaj časa sem bila brez službe, oziroma sem dobila delo le za krajši čas. Preko javnih del sem tudi pomagala otrokom pri učenju, toda to delo ni bilo zame. Ves čas sem imela željo, da se zaposlim v svojem poklicu, v tekstilni industriji, ker sem bila prepričana, da je to

delo zame. Pogoji dela me prav nič ne motijo. Tu mislim predvsem na nekatera težja dela, nočno delo in hrup, ki je prisoten povsod.

Želja po zaposlitvi v tekstilu se mi je izpolnila v februarju letos. Takoj sem se pričela usposabljanje za vodjo izmene v sukalnici. Prvo, kar se mi zdi izredno pomembno je, da sem v prvih mesecih spoznavala vsa delovna mesta, ki se pojavljajo v tej organizacijski enoti. Ne, nisem samo opazovala delo sukal in dvojilk, tudi sama sem se učila veččin posluževanja strojev. Zelo pomembno je bilo, da sem spoznala vse pretoke materialov iz stroja na stroj, iz enega oddelka v drugega ter dodobra spoznala vse normative in tiste organizacijske predpise, navodila in postopke za proizvodni proces, ki so nepogrešljivi in nujni pri pravilnem izvrševanju delovnih obveznosti.«

Vsako delovno mesto v tovarni, posebno njeno, je izredno pestro in dinamično. Nehote pa vsakemu od nas nekatera dela ležijo bolj, druga manj. Vprašala

sem jo, kakšne so njene, sicer kratkotrajne izkušnje v tej smeri.

»Ne bi mogla opredeliti, da nekatera dela opravljam raje, druga manj. Zaenkrat opravljam vsa z enakim veseljem. Res pa je, da so opravila vodje izmene zelo pestra in raznolika, od tistih bolj tehničnih opravil, ko urejuješ menjave na strojih, do tistih administrativnih za računalnikom in ne nazadnje je za vodjo izmene izredno pomembno, da zna voditi skupino ter optimalno razporediti delo na izmeni. Kljub temu, da že vodim izmeno pa se zavedam, da se bom morala še kar veliko naučiti.«

Ob koncu razgovora sem jo še vprašala, kako usklajuje službene obveznosti z družinskimi, saj si je družino ustvarila še v času študija.

»Brez problemov, četudi imam 7 letno hčerko in je že kar samostojna. Veliko pa mi pomagajo tudi moj mož, moji starši in starši mojega moža.«

Vera Bric

SREČANJE Z UPOKOJENCI

V prvih dneh decembra je generalni direktor povabil na srečanje vse upokojujence, ki so se upokojili od meseca septembra lani in vse tiste, ki so v pokoju odšli v letošnjem letu, skupaj 25.

Po uvodnem pozdravu je generalni direktor poudaril nekatere prednosti naše tovarne, med katere vsekakor prišteva dolgoletno tradicijo, ki še vedno temelji na tem, da znamo držati skupaj in da znamo usklajevati napredno tehnologijo z znanjem ljudi. Vsekakor je prednost našega podjetja, da se hočemo učiti. Naša tovarna je s svojo sodobno tehnologijo vpeta v svet, brez bojzani za večji pretres.

Zbranim je predložil dejstvo, da se je ravno v letih, ko so bili še aktivni sodelavci, veliko investiralo v proizvodnjo s ciljem avtomatizacije na vseh ravneh in s tem zagotavljanje dela z manjšim naporom kot je bilo to pred leti.

Generalni direktor se je razpoložnim bivšim sodelavkam in sodelavcem zahvalil za ves prispevek, ki so ga s svojim delom vložili v obstoj in razvoj tovarne ter jim zaželel, da bi kot upokojujenci čim več uživali, si našli osebno zadovoljstvo, predvsem pa, da bi jim zdravje služilo še vrsto let.

Vera Bric

Od leve proti desni (stojijo):

Anton Pavliha, Franc Mešič, Janez Kos, Stane Dragar, Leopold Frelj, Branko Baš, Srečko Bregar, Franc Cirar, Ana Mates, Franc Lesjak, Tatjana Sekulič, Helena Pribanič, Marijana Deželak, Tomaž Damjan, Manja Tesla, Ivanka Lovše, Edo Bučar, Silva Jovanovič, Jožefa Jurič, Antonija Berdajs

(čepijo): Milica Brankovič, Slavka Klemenčič, Šehiza Seferović, Zehra Hodžić

NAŠI UPOKOJENCI

Tokratni obisk smo namenili naši najstarejši upokojenki, **gospe Pavli Pajer**, ki bo v mesecu januarju dopolnila častitljivih 98 let. Upokojena je že od davnega maja leta 1960 in kar nasmehnem se ob ugotovitvi, da sem ravno v tistem letu pričela obiskovati prvi razred osnovne šole, danes sem pa že, kot pravi sodelavec iz oddelka predilnice, v ciljni ravnini za upokojitev.

Pred obiskom sem poklicala na njen sedanji dom v Konjšico. V to slikovito vasico se je pred približno štirimi leti preselila z vnukovo družino. Že ob prvem stiku mi po telefonu povedo, da je babica v dobrem zdravstvenem stanju, da bo obiska sicer vesela, le da ji spomin v teh letih zelo ponagaja. »Nič ne bo narobe, kar pridite,« so mi še dejali.

Priznam, da sem se v ta del litijske občine odpravila čisto prvič, čeprav se je ime vasi, predvsem v zadnjem času, zelo pogosto pojavljalo v naših medijih. Pobrskam po spletu in si osvežim spomin, da sta ravno v Konjšici pokopana zakonca Klainber. Carlos Klainber je bil znan avstrijski dirigent, njegova žena Stanka, sicer domačinka, pa je bila balerina. Na spletu sem tudi zasledila, da je v prvih letih prejšnjega stoletja v vasici živel in ustvarjal duhovnik, pesnik in dramatik Anton Medved, dober prijatelj pisatelja Frana Saleškega Finžgarja, izrednega ljubitelja slovenskih gora. Anekdota govori, da je Medved Finžgarju hudomušno pripomnil: »Če ti na Triglavu spodrsne, se samo ubiješ, tu pa se najprej ubiješ, potem pa v Savi še utoneš.«

Zadovoljna Pavla Pajer

Res je, da strmo nad reko Savo vodi ozka cesta do vasi. Sama vasica je izredno razgibana, raztresena po gričih. Do Pajerjevih pa brez njihove pomoči in spremstva dobršnega dela poti, ne bi našla. Njihova domačija je izven središča vasi, toda v tako slikovitem in mirnem kotičku soteske, da se ti nehote v zavest prikrade misel, da je to pravi raj na Zemlji.

Prvi stisk rok in pozdrav se je zdel negotov. Gospa Pavla me je nezaupljivo opazovala in ko sem ji nazorno obrazložila od kod prihajam ter ji s osebami, za katere sem vedela, da jih pozna iz svojih mlajših let, le obudila delček njenega spomina. Na obraz se ji je prikradel vesel nasmeh rekoč: »No, to sem pa res vesela, da se srečam še z nekom iz Predilnice.«

Iz nadaljnega pogovora razberem, da je dobršen del njenega življenja za vedno izbrisan iz spomina. Le tu in tam se utrne iskrica. Dogodek, ki se ga spomni oblikuje v samo njej razumljivo pripoved, ki jo večkrat ponovi. Njenih zgodbic je precej, toda jih žal tudi njeni najbližji, ki skrbijo za njo in jih poslušajo z dneva v dan, vedno ne razumejo. Živi v svojem svetu, v svetu, ki ima zelo malo skupnega z realnostjo, pa kljub temu izgleda izredno zadovoljna in predvsem zdrava.

Trudila sem se, da ji le obudim spomin na delo v Predilnici. V spominu ji je ostal le oddelek, ki so ga takrat poimenovali »špinzol« - danes predilnica - in predvidevam, da je delala v njem.

Ko sem jo vprašala, če jo lahko slikam, da bi sliko objavili v našem časopisu, se je takoj strinjala. »Le ruto si bom snela, da bo slika boljša,« je dodala, si z rokami popravila lase in njen prijazen obraz se je že oziral proti mojemu aparatu.

Ko je bil čas za slovo, je bila začudena, da jo že zapuščam. Kljub vsemu je bilo slovo prisrčno, kot da tistih medlih in nejasnih misli med pogovorom ne bi bilo. Zahvalila se je za obisk z besedami: »Res lepo da ste me obiskali. Lepo pozdravite vse tiste, ki se me še spominjajo. To bodo bolj starejši, pa saj tako starih kot sem jaz ni prav veliko. No, mlajši, ti me pa ne poznajo.«

Tudi takšna je lahko starost. Starost, ki se je umaknila krutosti in stresu vsakdanjega življenja. Že nekaj let takšno starost preživlja gospa Pavla Pajer tam v posavskem hribovju, obdana s prelepo naravo in prijaznimi sorodniki, ki ji ob vsakem trenutku stojijo ob strani.

SINDIKAT

Srečanje delavcev tekstilne in usnjarsko predelovalne industrije

Letos je bilo srečanje tekstilcev in usnjarjev, ki je bilo že 9. po vrsti, pri nas, v Litiji. V soboto, 2.6.2007 se je med 8. in 8.30 uro v Športni dvorani Litija zbralo okrog 750 udeležencev, ki so prišli tekmovali ali pa na pohod, vsi pa so prišli na srečanje tudi zaradi druženja. Udeležence sta poleg sindikalnih organizatorjev pozdravila tudi generalni direktor Predilnice Litija Franc Lesjak in župan občine Litija Franci Rokavec.

Ekipa naših kegljačev

Člani sindikata smo se udeležili tekmovanj v malem nogometu, namiznem tenisu, kegljanju (ženska in moška ekipa) ter šahu. V odbojki in posebni disciplini, to je teku v vrečah, pa nismo sodelovali. Za ostale, ki se tekmovanj niso udeležili, pa je bil organiziran pohod na grad Bogenšperk, ki se ga je kljub deževnemu vremenu udeležilo okrog 300 udeležencev.

Dosegli smo kar dobre rezultate, saj smo v šahu zasedli drugo mesto, v malem nogometu tretjega od 14. ekip, v namiznem tenisu pa 6. mesto od 11 ekip. Le v kegljanju se nismo najbolje odrezali, saj je ženska ekipa zasedla 6. oziroma predzadnje mesto, moški pa so bili zadnji. Očitno jim ta dan keglji niso hoteli padati, saj jih je predilniška ženska ekipa, ki je letos prvič sodelovala na tekmovanju, premagala kar za 13 kegljev.

Tekmovanje in pohod pa smo zaključili z družabnim delom, ki je bilo v Športni dvorani Litija, kjer je za prijetno vzdušje in ples poskrbel ansambel Nanos.

Udeleženci srečanja, ki so prišli v središče Slovenije iz vseh slovenskih regij, so bili navdušeni nad lepoto in razgibanostjo naše občine, prav tako pa tudi nad tem, da premore sicer tako majhno mesto, toliko športnih objektov. Tudi organizacija športnih iger oziroma srečanja je bila dobra, zato se ob tej priliki zahvaljujemo vsem sodelujočim, predvsem pa Stanetu Kokalju, Darku Feletu, Jožetu Vizlarju, Petru Strletu, Nebojši Milinkoviću ter Maji Mohar.

Predsednik sindikata

Na zadnjem sestanku izvršnega odbora sindikata pa se je od dosedanjega predsednika Franca Cirarja poslovil tudi generalni direktor Franc Lesjak. Povedal je, da je bil dober delavec in uspešen sindikalist.

Generalni direktor in predsednik sindikata

Fani Vrhovec

Izleti članov sindikata

Letošnjo pomlad smo se namenili obiskati Belo Krajino, zato smo čez Bogenšperk spustili na Dolenjsko proti Novemu mestu in naprej čez Gorjance v Metliko. Tu smo obiskali industrijske prodajalne Beti in Status, kjer so nam predstavili svoje izdelke. Ko smo izkoristili ugodne nakupe smo se odpeljali na grič nad Semičem na zakusko. Sledil je vodeni ogled vinske kleti v Metliki z degustacijo. Na kmečkem turizmu smo se okrepili z domačimi dobrotami, nato pa nas je pot vodila nazaj na Gorjance, oglasili smo se tudi na Gospodični. Vreme nam je sicer malo zagodlo, vendar ni pokvarilo prijetnega vzdušja izletnikov. Na poti domov smo se ustavili na kmečkem turizmu Grofija, kjer smo zaključili dan z plesom.

Jesenski izlet članov sindikata

Dobra gobja bira na izletu po Pohorju

Naključje je hotelo, da se je predsednik sindikata odločil za odhod v penzijo in je za slovo prevzel organizacijo jesenskega izleta. Odločil se je, da nas odpelje v neznano. Zjutraj smo se torej v »neznano« odpeljali preko Trojan do Slovenske Bistrice na Pohorje. Pri Treh kraljih smo pustili avtobus in peš odšli do Osankarice, kjer smo po poti tekmovali v nabiranju jurčkov. Nekateri smo bili kar uspešni. Na Osankarici smo si ogledali prizorišče bojev Pohorskega bataljona, od tam pa smo se vrnili do Treh kraljev, kjer smo imeli večerjo. Seveda smo se od našega dolgoletnega predsednika Franca Cirarja poslovili s skromnim darilom ter »kulturnim programom« in mu zapeli pesem Poljubi nas v slovo. Za dobro glasbo pa je poskrbel naš sodelavec Jože Berčon.

Janez Kralj

Vzpon na Krn

Pohod na Krn se je končal pri slapu Savica

Lansko leto je Športno društvo Predilec organiziralo vzpon na Triglav, letos pa smo se v času kolektiv

nega dopusta, to je 12. in 13. avgusta, odpravili na Krn, Batognico, Krnsko Jezero in čez Komno v Bohinj.

Kljub nič kaj obetavni vremenski napovedi smo se odločili, da gremo na prelepo, drugo najbolj obiskano slovensko goro. Iz Planine Kuhinje smo se vzpenjali dobri dve uri in pol in prišli do Gomiščkovega zavetišča, od tu pa je bilo le še 5 minut do 2245 m visokega Krna, kjer je veličasten pogled na soško dolino ter Julijske Alpe.

Po krajšem počitku smo nadaljevali pot do Batognice, kjer se je odvijala 12. soška bitka. Tu smo si ogledali kaverne, kjer je še vedno najti pograde, štedilnike, drobce granat, razpadle čevlje in pasove vojakov, ki so nesmiselno umirali vsak za svojo domovino. Spomnili smo se, koliko mladih Slovencev je tu trpelo in umrlo za tuje gospodarje. Iz napisov na kavernah je še sedaj moč ugotoviti, da je bila ena vojska od druge oddaljena manj kot 100 m. Ni sicer dokazano, vendar nekateri podatki dokazujejo, da naj bi se Batognica zaradi miniranja kavern in nenehnega obstreljevanja površja planote s topovi, znižala za nekaj 10 m. Sodeč po razpokanih skalah na vrhu kavern smo temu podatku verjeli.

Iz Batognice smo se spustili do Krnskega jezera, ki je zaradi svoje lepote vredno ogleda. Tu smo preспали, naslednji dan pa smo šli ob nekdanji italijanski meji do Komne. Ob tej poti smo videli dosti zanimivega, vendar so nas najbolj prevzele planike, ki se le redko kje tako razkošno bohotijo. Po krajšem počitku na Komni, smo se spustili do veličastnega slapa Savice, nato pa domov. Tudi vreme je zdržalo.

Naslednje leto prav tako načrtujemo med kolektivnim dopustom dvodnevno pohajkovanje po naših gorah, zato vabimo ljubitelje gora, da se nam pridružijo.

Fani Vrhovca

*Vsem zaposlenim,
upokojencem in delničarjem
Predilnice Litija želim
veliko zdravja in osebne
sreče in v prihajajočem letu
2008.*

Generalni direktor:
Franc Lesjak

Izdano: December 2007, letnik 7, številka 2

Založila in izdala: PREDILNICA LITIJA d.o.o.

Uredniški odbor: Franc Lesjak, glavni in odgovorni urednik, Manja

Tesla, Verica Žlabravec, Silvo Soklič, Vera Bric

Grafična priprava in tisk: Tiskarna TORI, Trbovlje

Naslov podjetja:

PREDILNICA LITIJA d.o.o.
Kidričeva cesta 1
1270 Litija

Telefon:

01/899-02-00

Telefax:

01/898-42-13

E-pošta:

predilnica@litija.com

Domača stran:

www.litija.com

ISSN:

1580-6952